

Research Articles

**রাংতংখৈ: কুৱামখৈ ও পিঠিগ্ৰমখণ্ডমনোরাহী গ্ৰন্থীকীষা: নোরাফান স.জেরিউকিলপী বাঁনগেহী
হী তাঁবলকোকসেবাঁ অঁমোনাঐং জঁংহুতত্ৰং**

Ram Tang Khae: Beliefs and Rituals of Manohra Case Study: Nora Phan S. Charoensin, Ban Ko Yee, Khok Saba Subdistrict, Na Yong District, Trang Province.

วรัญญา ขิกขำ^{1,*}, มณีนุช ตันกวนก้อง², เชษฐา มุหะหมัด³, สุธิรา ชัยรักษา⁴ และ เมธิรา ไกรนที⁵

Waranya Khikham¹, Maneenuch Tankuankong², Chadtha Muhamad³, Sutira Chairaksa⁴ and Methira Krainatee⁵

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University;

email: 6411215001@nstru.ac.th

² สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University;

email: 6411215025@nstru.ac.th

³ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University;

email: thongho.nsk@hotmail.com

⁴ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University;

email: c_sutira@hotmail.com

⁵ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University;

email: ying_may8@hotmail.com

* Corresponding author email: 6411215001@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: 1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของการรำทงเข้ บ้านเกะหี ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมของการรำทงเข้

วิธีการศึกษา: เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกต และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ 1) กลุ่มเจ้าของคณะมนโระห์ จำนวน 1 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการด้านข้อมูลความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับการรำทงเข้ โนะราพัน ศ.เจริญคิลปี่ 2) กลุ่มนักแสดงโนระห์ จำนวน 3 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการรำทงเข้ โนะราพัน ศ. เจริญคิลปี่ 3) กลุ่มนักดนตรี จำนวน

2 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านดนตรีในพิธีกรรมรำแทงเซ่ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์ 4) กลุ่มเจ้าภาพ จำนวน 1 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเชื่อต่อพิธีกรรมการรำแทงเซ่ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์ และ 5) กลุ่มผู้ชมการแสดง จำนวน 2 คน เลือกแบบเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความชื่นชอบและมีความรู้ความเข้าใจในพิธีกรรมการรำแทงเซ่ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความหมายจากกลุ่มประเด็น (Thematic analysis) เรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรำแทงเซ่ กรณีศึกษาความเชื่อและพิธีกรรม ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยมีสาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วสรุปประเด็นปัจจัยที่สำคัญ และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ข้อค้นพบ: การรำแทงเซ่ในพิธีโนราห์โรงครู เป็นการแสดงที่มาจากความเชื่อเรื่องการทิ้งเคราะห์ลอยโศกไปกับจระเข้ โดยโนราห์ใหญ่จะสวมบทบาทเป็นไกรทอง ใช้หอกแทงจระเข้จำลองที่สร้างจากกล้วยตานี เพื่ออวดทักษะการแสดง และขับไล่เสนียดจัญไรให้หมดสิ้นไป ถือเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อมโยงกับความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวใต้

การประยุกต์ใช้จากการศึกษา: การนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของพิธีกรรมการรำแทงเซ่มา เป็นแนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมการรำแทงเซ่ไม่ให้สูญหายไป

คำสำคัญ: ความเชื่อ; พิธีกรรม; รำแทงเซ่; แนวทางอนุรักษ์; มโนราห์

Abstract

Purpose: (1) To study the beliefs and rituals of the Ram Tang Khae, Ban Koh Yi, Khok Saba Subdistrict, Na Yong District, Trang Province, and (2) To study the guidelines for preserving the Ram Tang Khae rituals.

Methodology: This is qualitative research using observation and in-depth interviews with key informants as follows: 1) the owner of the Manora troupe of 1 person, specifically selected because he is a person with knowledge and ability in information, beliefs and rituals related to the Ram Tang Khae, Nora Phan S. Charoensin. 2) the Nora performers of 3 people, specifically selected because they are knowledgeable and skilled in the Ram Tang Khae, Nora Phan S. Charoensin. 3) the musicians of 2 people, specifically selected because they are knowledgeable and skilled in the music in the Ram Tang Khae ritual, Nora Phan S. Charoensin. 4) the hosts of 1 person, specifically selected because they believe in the Ram Tang Khae ritual, Nora Phan S. Charoensin. 5) the audience of 2 people, specifically selected because they are interested in and have knowledge and understanding of the Ram Tang Khae ritual, Nora Phan S. Charoensin. Data were analyzed by interpreting the meaning from thematic analysis. The results of the analysis of data on the Ram Tang Khae : a case study of beliefs and rituals in Khok Saba Subdistrict, Na Yong District, Trang Province, by presenting the main points from the interviews and summarizing the important factors and presenting them through descriptive analysis.

Findings: The Nora Rong Krua dance is a performance based on the belief that the fate of crocodiles is left in the role of a golden crowbar. Using a spear to stab a replica of a crocodile made of banana

Tani to show off its acting skills and expel all its charm. It is a sacred ritual linked to the beliefs and lifestyle of the southern people.

Applications of this study: Using knowledge related to the beliefs of the Ram Tang Khe ritual as a guideline for preserving the Ram Tang Khe ritual as that it does not disappear.

Keywords: Beliefs; Rituals; Ram Tang Khae; Conservation guidelines; Manohra

1. บทนำ

โนราห์ เป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่งที่มีมาช้านานและยังได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน เป็นศิลปะการแสดงที่มีระเบียบแบบแผนในการแสดงกล่าวได้ว่าเป็นสัญลักษณ์เด่นของคนไทยในภาคใต้ อีกอย่างหนึ่ง ที่นี้ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อของคนในภาคใต้ได้เป็นอย่างดี การแสดงโนราห์มีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ 2 ประการ คือ การแสดงเพื่อประกอบพิธีกรรมและการแสดงเพื่อความบันเทิงและมีศิลปะการร่ายรำ ก็คือการรำแทงเซ้ เป็นการร่ายรำให้เห็นถึงการต่อสู้กับจระเข้โดยใช้หอกเพื่อป้องกันไม่ให้จระเข้มาทำร้าย ผู้ที่สามารถใช้หอกในการรำโนราห์ต้องเป็นนายโรงโนราห์เท่านั้น (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2563)

พิธีแทงเซ้ (แทงจระเข้) จึงเป็นอีกหนึ่งพิธีสำคัญในงานโนราห์โรงครู และเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของโนราห์โรงครู โดยมีความเชื่อว่าตัวเซ้หรือจระเข้ (ชาละวัน) นั้นเป็นดวงตัวแทนของสิ่งไม่ดี การนำสิ่งไม่ดีมาไว้จึงมีการสร้างตัวเซ้จำลองปรากฏตั้งแต่หน้าลานโรงโนราห์ตั้งแต่วันแรก ให้ผู้คนทำบุญนำเงินหรือข้าวของมาใส่ไว้ในปากจระเข้ ด้วยเชื่อว่าเป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ เพราะเมื่อจระเข้ถูกแทงตายจะนำไปลอยน้ำ ทุกข์ โศก โรคภัย ก็จะให้ลอยไปพร้อมกับจระเข้ สำหรับตัวจระเข้นั้นว่ากันว่าคนที่ทำก็ต้องมีความรู้ทางด้านเวทมนต์คาถาด้วย เพราะเมื่อทำตัวจระเข้จำลองขึ้นมา จะมีการทำพิธีบรรจุธาตุ เรียกวินญาณไปใส่ ทำพิธีเบิกหูเบิกตาเพื่อให้จระเข้ (เหมือน) มีชีวิตซึ่งคนทำจระเข้จำลองหากทำไม่ถูกต้องก็อาจเกิดเสนียดจัญไรแก่ตนเองได้ ส่วนตัวของจระเข้การใช้วัสดุหลักๆได้แก่ ส่วนหัวจระเข้ทำจากตัวกล้วยฟ้างลาหรือกล้วยตานี (เพื่อให้หอกได้พุ่งปักได้ง่าย) ส่วนตัวมีการประยุกต์วัสดุไปตามยุคสมัย เช่น ส่วนตัวเป็นโครงลวดเหล็กหุ้มด้วยเสื้อ พร้อมมีการตกแต่งได้อย่างเยี่ยมยอดทำให้จระเข้จำลองดูมีชีวิตชีวามาก ขณะที่ในการทำพิธีแทงเซ้นั้น ก่อนมีพิธีแทงเซ้คณะโนราห์จะแสดงเรื่องไกรทองปูพื้นส่งบทมาจนถึงพิธีการแทงเซ้ที่มีผู้รำ 7 คน มีนายโรงโนราห์หรือโนราห์ใหญ่เป็นนายไกร (ไกรทอง) พร้อมกับสหายทั้ง 6 คน ซึ่งแต่ละคนจะมีหอกในชื่อต่าง ๆ เป็นอาวุธสำหรับแทงเซ้ เมื่อการแสดงและพิธีการต่าง ๆ พร้อมนายไกร ก็จะถือหอกร่ายรำมายังตัวจระเข้แล้วบริกรรมคาถาก่อน จะพุ่งหอกไปปักส่วนบนหัวของจระเข้ ต่อจากนั้นก็ใช้เท้าถี่ยันให้จระเข้หงายท้องแล้วสหายโนราห์ทั้ง 6 ก็ใช้หอกแทงต่อจากโนราห์ใหญ่ พร้อมว่าบทปลงอนิจจัง กรวดน้ำให้กับจระเข้ชาละวัน รวมถึงว่าคาถาถอนเสนียดจัญไรจากจระเข้ อันเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการ ส่วนจระเข้จำลองนั้นก็นำไปลอยทิ้งลงในแม่น้ำเมื่อจบพิธีแทงเซ้ ซึ่งสอดคล้องกับพิธีการรำแทงเซ้ในพื้นที่บ้านเกาะหยี ของคณะโนราห์ ศ.เจริญศิลป์ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2563)

ตำบลบ้านเกาะหยี เป็นพื้นที่ที่อยู่ในตำบลโคกสะบ้า ชาวบ้านในพื้นที่จึงได้มีความสนใจที่จะเข้าร่วมในพิธีกรรมการรำแทงเซ้ของ คณะโนราห์ ศ.เจริญศิลป์ เพราะพิธีกรรมนี้หาชมได้ยากเนื่องจากการทำคณะโนราห์นั้นไม่ใช่อาชีพหลัก ลูกหลานของเจ้าของโรงโนราห์จึงไม่ค่อยสนใจที่จะสืบทอดต่อ จึงทำให้ในพื้นที่มีเพียงไม่กี่คณะที่จะมีพิธีกรรมนี้อยู่ และพิธีกรรมนี้เริ่มที่จะหายไปทำให้คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยจะรู้จักและหาชมได้ยาก

ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาเรื่อง รำแทงเซ้: ความเชื่อและพิธีกรรมของโนราห์ กรณีศึกษา: โนราห์ ศ.เจริญศิลป์ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์

พิธีกรรมการรำแพนเซ้ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์ เพราะปัจจุบันพิธีกรรมการรำแพนเซ้นั้น ในพื้นที่มีแค่ไม่กี่คณะโนราห์ที่มีการประกอบพิธีกรรมนี้ จึงทำให้สามารถหาดูได้ยาก และน้อยคนนักที่จะรู้ว่ามีพิธีกรรมนี้ถ้าไม่ใช่คนในพื้นที่หรือคนที่เกี่ยวข้องกับคณะโนราห์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อจะได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ และเน้นการส่งเสริมศิลปะการแสดงโนราห์ และร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดพิธีกรรมการรำแพนเซ้ไม่ให้สูญหายไป อีกทั้งสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักในคุณค่าของพิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของการรำแพนเซ้ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์พิธีกรรมของการรำแพนเซ้ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

3. ทบทวนวรรณกรรม/เอกสารงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ

ธวัช ปุณโณทก (2538) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความเชื่อ คือ การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์นั้น ๆ หรือสังคมมนุษย์นั้น ๆ แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้นไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความเคารพเกรงกลัวสิ่งเหล่านี้เรียกว่าความเชื่อ ฉะนั้นจึงมีขอบเขตกว้างขวางมากไม่เพียงแต่จะหมายถึงความเชื่อในดวงวิญญาณทั้งหลาย กุศพิศกาคาอาคม โขกลาง ไสยเวทต่าง ๆ ยังรวมถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มนุษย์ยอมรับนับถือ สรุปได้ว่าความเชื่อคือการรู้สึกยอมรับต่อสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และยอมรับว่าสิ่งนั้นมีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งผลนั้นอาจจะเป็นไปได้สองประการคือผลดีและผลร้าย

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับพิธีกรรม

แสงอรุณ กนกพงศ์ (2548) กล่าวว่า “ประเพณี (Tradition)” กับคำว่า “พิธีกรรม (Rite)” มีความหมายใกล้เคียงกันมาก บางครั้งก็ใช้ความหมายเดียวกัน แต่คำว่าประเพณีน่าจะมีความหมายกว้างกว่า คือ พิธีกรรมที่มีความเป็นไปในเชิงพิธีการหรือกิจกรรมเฉพาะกิจมากกว่าคำว่า สรุปได้ว่า พิธีกรรมคือสิ่งที่มนุษย์กระทำขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของความเชื่อ เป็นสิ่งที่แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมว่ามนุษย์มีความเชื่ออย่างไร โดยถ่ายทอดออกมาในลักษณะของการจัดทำพิธีกรรมที่เป็นการแสดงให้เห็นว่ามีความศรัทธา ตอบสนองต่อความต้องการของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือ

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญา

นิคม ชมภูหลง (2544, อ้างถึงใน ประโรม กุ่ยสาคร, 2547) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ประสบการณ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นที่ใช้ในการแก้ปัญหา หรือดำเนินชีวิตโดยได้รับ การถ่ายทอดและกลั่นกรองเป็นระยะเวลายาวนาน ในขณะที่สุนันทา แซมเพชร (2547) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ ที่มาขององค์ความรู้ที่ออกมา ชื่นใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา นำไปสู่การจัดการและปรับตัวในการดำเนินชีวิต ของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญามีความเด่นชัดในหลายด้านเช่น ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษา และวรรณกรรม และด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถหรือ

ระบบของความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมจากประสบการณ์ ของชีวิตที่มีคุณค่าของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวให้ เหมาะสมแก่การเปลี่ยนแปลงของบริบทของสังคม ก่อเกิดเป็นความรู้สร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

4. วิธีการศึกษา

4.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.1.1 กลุ่มเจ้าของคณะมนตรา ได้แก่ นายโรงโนราห์ จำนวน 1 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านข้อมูลความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับการรำแทงเซ้ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์

4.1.2 กลุ่มนักแสดงโนราห์ จำนวน 3 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการรำแทงเซ้ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์

4.1.3 กลุ่มนักดนตรี จำนวน 2 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านดนตรีในพิธีกรรมรำแทงเซ้ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์

4.1.4 กลุ่มเจ้าภาพ จำนวน 1 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเชื่อต่อพิธีกรรมการรำแทงเซ้ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์

4.1.5 กลุ่มผู้ชมการแสดง จำนวน 2 คน เลือกแบบเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความชื่นชอบ มีความสนใจ และมีความรู้ความเข้าใจในพิธีกรรมการรำแทงเซ้ โนราพัน ศ.เจริญศิลป์

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยเข้าไปทำกิจกรรมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเจ้าของคณะมนตราบ้านเกาะหยี หมู่ที่1 ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับโนราห์โรงครูและความเชื่อพิธีกรรมโนราห์โรงครูของชุมชนบ้านเกาะหยี

4.2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไว้เพื่อใช้ถามกับผู้ให้ข้อมูล โดยจะใช้คำถามจากแบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลเหมือนกันหมดทุกคน ในลักษณะยืดหยุ่นและถามไปตามแบบสัมภาษณ์ เนื่องจากจัดหมวดหมู่ของข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ และนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้นก่อน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลครั้ง

4.2.3 การบันทึกการสังเกต การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตในพื้นที่แบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยทำกิจกรรมร่วมกับผู้ให้ข้อมูล เช่น เข้าร่วมฝึกซ้อมนักแสดงโนราห์กับกลุ่มคณะนักแสดงโนราห์ เข้าร่วมระหว่างประกอบพิธีกรรมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษา ที่เน้นการตีความหมายจากกลุ่มประเด็น (Thematic analysis) เรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรำแทงเซ้ กรณีศึกษาความเชื่อและพิธีกรรม ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยนสาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วสรุปประเด็นปัจจัยที่สำคัญ ๆ แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4.1 การเตรียมสัมภาษณ์ ผู้วิจัยศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมทั้งเตรียมสมุดจดบันทึก ปากกาหรือดินสอสำหรับจดบันทึก โทรศัพท์มือถือเพื่อใช้ในการถ่ายรูป ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

4.4.2 การดำเนินการสัมภาษณ์ ก่อนการดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงประเด็นในการสัมภาษณ์เรื่องความเชื่อพิธีกรรมการรำแทงเข้ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง และสัมภาษณ์เรื่องแนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมการรำแทงเข้ ประกอบด้วยพิธีกรรมการรำคล้องหงส์ พิธีกรรมการรำแทงเข้ ขณะเดียวกันก็ขออนุญาตให้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ และขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงภาพประกอบในขณะการสัมภาษณ์ รวมทั้งมีการแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ภาพประกอบ และเสียงที่บันทึกไว้นั้น ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และหากประเด็นใดที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ประสงค์ให้บันทึกภาพ และเสียง ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกตามความประสงค์ รวมถึงการเข้าไปสังเกตในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับผู้ให้ข้อมูลที่ถูกศึกษา เช่น เข้าร่วมทำกิจกรรมกับชาวบ้านในชุมชนเพื่อปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และขณะเดียวกันก็สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ การสังเกตที่ผู้วิจัยสังเกตอยู่ภายนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมบางกิจกรรมเพื่อให้เห็นถึงสภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

5. ผลการศึกษา

5.1 เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของการรำแทงเข้ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

5.1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการรำแทงเข้

1) ความเชื่อเรื่องการแก้บน การแก้บนจะเหมือนการที่คนเราต้องการ สิ่งใดก็จะพากันมาบนบานที่หน้าหิ้งครุหมอ ตาพราน และจะมีการจุดธูปเทียน ถวายหมากพลู เหล้าขาว พอเป็นพิธี จากนั้นจึงอาราธนาครุหมอทุกองค์เข้ามา แล้วกล่าวเป็นคำสัตย์สัญญาต่อหน้า ครุหมอ จะทำให้ตัวเองได้รับในสิ่งที่ปรารถนา และพ้นจากความเดือดร้อน การบนทั้งที่อยากจะให้ครุหมอโนราห์ช่วยเหลือ และการบนเพราะถูกครุหมอโนราห์ลงโทษ เมื่อสิ่งที่ขอสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ ก็จะมีการแก้บนตามที่ได้บนบานไว้ ซึ่งอาจจะเป็นการจัดพิธีโนราห์โรงครู หรือการถวายเครื่องสังเวยของแก้บนตามที่ได้ตกลงไว้

ภาพที่ 1 การแก้บน (ภาพโดยผู้เขียน)

2) ความเชื่อเรื่องการเข้าทรงและร่างทรง การเข้าทรงของโนราห์เชื่อว่าวิญญาณของบรรพบุรุษหรือตายายโนราห์มาสิงสถิตในร่างทรงสามารถติดต่อกับลูกหลานได้ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างโลกวิญญาณและโลกมนุษย์ โดยเชื่อว่าวิญญาณของครูหมอโนราห์และบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วสามารถสื่อสารกับลูกหลานผ่านร่างทรงได้ การเข้าทรงและร่างทรงส่วนใหญ่จะมีประทับทรงตอนที่มิพิธีสำคัญเหมือนแก้บนโรงครู ตั้งหิ้งโนราห์ หรือมาเพื่อเยี่ยมเยียนลูกหลาน มารักษาลูกหลานที่เจ็บไข้ให้หาย ปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย ช่วยเหลือลูกหลานให้หมดทุกข์หมดโศก

ภาพที่ 2 การเข้าทรง (ภาพโดยผู้เขียน)

5.1.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับการรำแทงเข้

1) พิธีกรรมการรำคล้องหงส์ การรำคล้องหงส์จะเป็นเฉพาะโนราห์โรงครูใหญ่เท่านั้นและพิธีกรรมนี้จะต้องมีการรำคล้องหงส์เป็นจำเพาะ เป็นพิธีกรรมการรำโนราห์เพื่อแก้บน การรำโรงครูจะต้องมีการรำคล้องหงส์ ถ้าไม่คล้องหงส์จะไม่ขาดเหมมรย พรานจะออกมาเป็นผู้คล้องหงส์ พวกหงส์มีโนราห์รำใหญ่เป็นหัวหน้าว่าเพลงไปด้วย รำไปด้วย รำตามกันไปเรื่อย ๆ การว่าเพลงก็ว่าตาม หรือว่าลัด ๆ กันไปคนละวรรคจนครบทุกคนที่ต้องเข้าร่วมพิธีกรรมคล้องหงส์ สังเกตและพิจารณาจากบทร้องที่ใช้ประกอบและรูปแบบของการแสดง น่าจะเชื่อได้ว่าการรำคล้องหงส์ได้ต้นคิดมาจากเรื่อง มโนชาดก ตอนพรานบุญเลือกจับนางกนิรี (หรือที่หลายคนเรียกว่า นางชีหนอน) เจตนาของการรำคล้องหงส์น่าจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงฝีมือให้ศิษย์ได้ชม เป็นแบบอย่างในวันครอบมือ เพื่อให้เห็นศิลปะอันสูงส่งของการรำโนราห์ เพราะเป็นการรำที่ต้องนำเอาความรู้ความชำนาญทุกลักษณะมาใช้ ผู้รำต้องสอดแทรกอารมณ์และตีทำรำตามบทร้องและเนื้อเรื่องในลีลาต่าง ๆ ทุกลักษณะมีทั้งทำรำที่อ่อนงาม เร่งเร้า และลักษณะอื่น ๆ นานาประการ (ว่าเข้านั้น) ในโอกาสเดียวกันนี้ ศิษย์ที่ครอบมือต้องร่วมรำกับบรรดานักรำรุ่นพี่ทุกคน ย่อมเป็นโอกาสอันดีที่จะได้สังเกตลีลาการรำของแต่ละคนเพื่อจำหมายไปใช้ ประโยชน์ต่อไป และถ้าศิษย์คนใดหวังจะเป็นโนราห์ชั้นนาก็ต้องฝึกรำคล้องหงส์ด้วยตนเองให้ได้ จึงจะเป็นที่ยอมรับของสังคมและสามารถรำโนราห์แก้บนได้

ภาพที่ 3 การรำคล้องหงส์ (ภาพโดยผู้เขียน)

2) พิธีกรรมการรำแทงเข้ การรำแทงเข้จะเป็นอีกหนึ่งพิธีสำคัญในการรำโนราห์โรงครูและเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของโนราห์โรงครู โดยมีความเชื่อว่าตัวเข้หรือจระเข้ (ชาละวัน) นั้นเป็นดังตัวแทนของสิ่งไม่ดีการนำสิ่งไม่ดีมาไว้จึงมีการสร้างตัวเข้จำลองปารกฏตั้งเด่นไว้หน้าลานโรงโนราห์ตั้งแต่วันแรกให้ผู้คนทำบุญ นำเงิน ข้าวของมาใส่ไว้ในปากจระเข้ ด้วยเชื่อว่าเป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ เพราะเมื่อจระเข้ถูกแทงตายจะนำไปลอยน้ำ ทุกโสภ ฆัตร้ายก็จะให้ลอยไปพร้อมกับจระเข้ หลังจากโรงครูที่บ้านเกาะหยี ได้ทำพิธีประจักษ์ตุสึ เบิกเนตร-เบิกปาก ให้จระเข้จำลองจากกล้วยตานี มีชีวิตขึ้นด้วยอาคมตามความเชื่อ ก็ถึงช่วงเวลาสำคัญคือ “พิธีกรรมแทงเข้” ที่ประกอบพิธีโดยโนราห์ใหญ่ 7 คน ท้องเรื่องที่ใช้เล่นเกริ่นก่อนเข้าพิธีแทงเข้ นิยมเล่นตามท้องเรื่อง “ไกรทอง” หมอจระเข้ผู้ปราบพญาชาละวัน ร่ายรำโดยใช้หอกแทง หรือซัดเข้าใส่จระเข้ นอกจากเป็นพิธีกรรมความเชื่อ ยังเป็นการอวดทักษะร่ายรำของนายโรง รวมทั้งทักษะการแสดง เพราะต้องมีการเคลื่อนไหว และการแสดงสีหน้าอารมณ์ ที่สามารถสะกดผู้ร่วมพิธีโรงครูจุตสังหารจระเข้ทั้งบริเวณหัว รักแร้ตรงจุดหัวใจ กลางกระหม่อม ฯลฯ ตามแต่สายตระกูลโนราห์ที่สืบ

ทอดกันมา ส่วนหอกที่ใช้แทงในพิธีนั้นมี 7 เล่ม มีชื่อเรียกและมีพลังต่างกันไป เช่น จตุโรโลหิตทรายแทงศिलाได้ไม่วัน
แห้ว และมหาชัยด้ามไม้ไผ่รวกแทงเข้าเหมือนแทงหยวกตายนัยแสนพร้อมว่าบพลองอนิจจัง กรวดน้ำให้กับจระเข้ชา
ละวัน รวมถึงว่าคาถาถอนเสนียดออกจากจระเข้ อันเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการ ส่วนจระเข้จำลองนั้นก็นำไปลอยทิ้ง
ลงในแม่น้ำเมื่อจบพิธีแทงเข้าเสร็จแล้ว

ภาพที่ 4 การรำแทงเข้า (ภาพโดยผู้เขียน)

5.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมของการรำแทงเข้า

5.2.1 การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมให้เกิดการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ

1) การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม โดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไป ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในชุมชนและระหว่างชุมชน โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันในการปรับเปลี่ยนและตอบสนองภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้โรงเรียนต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับโนราห์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กที่สนใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่กับคนที่ศรัทธาในความเชื่อของโนราห์ เพื่อให้สิ่งนี้คงอยู่ไม่สูญหายตามกาลเวลา (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2548)

2) การสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักในคุณค่าของแก่นสาระและความสำคัญของพิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้น ๆ ให้รู้สึกหวงแหนและเห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนที่จะต้องอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงภูมิปัญญาและความเป็นมาของภูมิปัญญาในชุมชน อันจะสร้างจากความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

6. สรุปผลการศึกษา

ศึกษาความเชื่อของการรำเท่งเซ้ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง มีความเชื่อว่า ตัวเซ้หรือจระเซ้ (ชาละวัน) นั้นเป็นดั่งตัวแทนของสิ่งไม่ดี การนำสิ่งไม่ดีมาไว้จึงมีการสร้างตัวเซ้จำลอง ให้ผู้คนทำบุญ นำเงิน ข้าวของมาใส่ไว้ในปากจระเซ้ ด้วยเชื่อว่าเป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ เพราะเมื่อจระเซ้ถูกแทงตายจะนำไปลอยน้ำ ทุก โศก โศคร้าย ก็จะทำให้ลอยไปพร้อม ๆ กับจระเซ้ พิธีกรรมของการรำเท่งเซ้ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง พิธีกรรม “รำเท่งเซ้” เป็นส่วนหนึ่งของพิธีไหว้ครูโนราห์โรงครู ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญของชาวใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย การรำเท่งเซ้นี้เป็นการรำรำเพื่อระลึกถึงตำนานการเดินทางของพระยาสาขายฟ้าพาด และการปราบจระเซ้ที่ขวางทาง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการขจัดสิ่งไม่ดี

ศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมการรำเท่งเซ้ ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในชุมชนและระหว่างชุมชน โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันในการปรับเปลี่ยนและตอบสนองภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ อย่างเหมาะสม สนับสนุนให้โรงเรียนต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับโนราห์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็ก ๆ ที่สนใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่กับคนที่ศรัทธาในความเชื่อของโนราห์ เพื่อให้สิ่งนี้คงอยู่ไม่สูญหายตามกาลเวลา

7. อภิปรายผล

7.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการรำเท่งเซ้

7.1.1 ความเชื่อเรื่องการแก้บน การแก้บนจะเหมือนการที่คนเราต้องการ สิ่งใดก็จะพากันมาบนบายที่หน้าหิ้งครุหมอ ตาพราน แล้วจะมีการจุดธูปเทียน ถวายหมากพลู เหล้าขาว พอเป็นพิธี จากนั้นจึงอาราธนาครุหมอทุกองค์เข้ามา แล้วกล่าวเป็นคำสัตย์สัญญาต่อหน้า ครุหมอ จะทำให้ตัวเองได้รับในสิ่งที่ปรารถนา และพ้นจากความเดือนร้อน การบนที่ทั้งที่อยากจะให้ครุหมอโนราห์ช่วยเหลือ และการบนเพราะถูกครุหมอโนราห์ลงโทษ

7.1.2 ความเชื่อเรื่องการรักษาอาการป่วยไข้ ชาวบ้านและคณะโนราห์เชื่อว่า ครุหมอโนราห์และพิธีกรรมในโนราห์โรงครูสามารถรักษาอาการป่วยไข้บางอย่างได้ ซึ่งอาการป่วยไ้้นั้นมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ อาการป่วยไข้ที่เกิดจากอาการป่วยแบบผิดปกติ และเชื่อว่าครุหมอโนราห์สามารถรักษาได้ อาการป่วยไข้บางอย่างอาการป่วยไ้้นั้นมีสาเหตุมาจากการกระทำหรือการลงโทษของครุหมอโนราห์ เป็นการเจ็บป่วยที่ทางแพทย์ไม่สามารถรักษาได้หรือเรียกว่าครุหมอโนราห์ย่าง จะต้องได้รับการรักษาด้วยวิธีการของโนราห์เท่านั้นจึงจะหายและผู้ป่วยเมื่อหายแล้วก็ต้องทำตามความต้องการของครุหมอโนราห์

7.1.3 ความเชื่อเรื่องการเข้าทรงและร่างทรง การเข้าทรงของโนราห์เชื่อว่าวิญญาณของบรรพบุรุษ หรือตายายโนราห์มาสิงสถิตในร่างสามารถติดต่อกับลูกหลานได้ การเข้าทรง และร่างทรง ส่วนใหญ่จะมีประทับร่างในตอนที่มีพิธีสำคัญเหมือนแก้บนโรงครู ตั้งหิ้งโนราห์ หรือมาเพื่อเยี่ยมเยือนลูกหลาน มารักษาลูกหลานที่เจ็บที่ไข้ให้หาย ปิดเป่าสิ่งชั่วร้าย ช่วยเหลือลูกหลานให้หมดทุกข์หมดโศก

7.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับการรำเท่งเซ้

7.2.1 พิธีกรรมการรำคล้องหงส์การรำคล้องหงส์จะเป็นเฉพาะโนราห์ โรงครูใหญ่เท่านั้นและพิธีกรรมนี้จะต้องมีการรำคล้องหงส์เป็นความจำเพาะ เป็นพิธีกรรมการรำโนราห์เพื่อแก้บน การรำโรงครูจะต้องมีการรำคล้อง

หงส์ ถ้าไม่คล้องหงส์จะไม่ขาดเหมย พรานจะเป็นผู้คล้องหงส์ พวกหงส์มีโนราห์ใหญ่เป็นหัวหน้าว่าเพลงไปด้วยรำไปด้วย รำตามกันไปเรื่อยๆ การว่าเพลงก็ว่าตามหรือว่าถัด ๆ กันไปคนละครคนครบทุกคนที่ต้องเข้าร่วมพิธีคล้องหงส์

7.2.2 พิธีกรรมการรำแทงเซ้ การรำแทงเซ้จะเป็นอีกหนึ่งพิธีสำคัญในการรำโนราห์โรงครูและเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของโนราห์โรงครู โดยมีความเชื่อว่าตัวเองหรือจะเซ้ (ชาละวัน) นั้นเป็นดั่งตัวแทนของสิ่งไม่ดี การนำสิ่งไม่ดีมาไว้จึงมีการสร้างเซ้จำลองปรากฏตั้งเด่นไว้หน้าลานโรงโนราห์ตั้งแต่วันแรกให้ผู้คนทำบุญ นำเงิน ข้าวของมาใส่ไว้ในปากจะเซ้ ด้วยเชื่อว่า เป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ เพราะเมื่อจะเซ้ถูกแทงตายจะนำไปลอยน้ำ ทุก โสก โขคร้าย ก็จะลอยไปพร้อม ๆ กับจะเซ้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสายฝน ฝ้ายแสง (2557) ได้ศึกษาเรื่องการใช้อาวุธในการรำโนราห์ประกอบพิธีกรรม ผลการศึกษาพบว่า การใช้อาวุธในการรำโนราห์ประกอบพิธีกรรมปรากฏในการรำ โนราห์ 2 ชุด คือ การรำแทงเซ้ และการรำเขียนพราย การรำทั้งสองประเภทเป็นการแสดง ขึ้นสูงใช้แสดง สำหรับการประกอบพิธีกรรมโนราห์โรงครู กระบวนการใช้อาวุธในการรำแทงเซ้ ปรากฏทำรำจำนวน 30 ท่า ปรากฏการจับไม้หว่าย 2 ลักษณะ ทำนอง เพลงที่ใช้ ประกอบการรำคือ เพลงเซ็ด และเพลงกราย

7.3 แนวทางในการอนุรักษ์พิธีกรรมการรำแทงเซ้

7.3.1 การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมให้เกิดการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม โดยให้ มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่

7.3.2 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในชุมชนและระหว่างชุมชน โดยการใช้ศิลปวัฒนธรรมที่เป็น สื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันในการปรับเปลี่ยนและตอบสนองภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ อย่างเหมาะสม สนับสนุนให้โรงเรียนต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับโนราห์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กที่สนใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่กับคนที่ศรัทธาในความเชื่อของโนราห์ เพื่อให้สิ่งนี้คงอยู่ไม่สูญหายตามกาลเวลา

7.3.3 การสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักในคุณค่าของแก่นสาระและความสำคัญของพิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นให้รู้สึกหวงแหนและเห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงภูมิปัญญาและความเป็นมาของภูมิปัญญาในชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจ ในชุมชนท้องถิ่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอศัญญ์ เล่งอี (2556) ได้ศึกษาเรื่องศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมโนราห์ผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมโนราห์มีความสำคัญในด้านศิลปะการเล่นพิธีกรรมอันเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมของคนไทยภาคใต้อย่างหนึ่งอันเกี่ยวข้องกับสังคมพื้นบ้านวัฒนธรรมโนราห์จึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจิตใจมีความหมายอีกทั้งสะท้อนให้เห็นคุณค่าในด้านความคิดความเชื่อและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การละเล่นแทบทุกชนิดยังมีลักษณะเป็นสื่อพื้นบ้าน (Folk media) อยู่ในตัวทำหน้าที่ทั้งรายงานข่าวสารพบปะให้การศึกษาดำรงรักษามรดกวัฒนธรรมของสังคมสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลและสิ่งสำคัญยังเป็นเครื่องมือทางสังคมที่

เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านเองด้วย เกิดการสนับสนุนของกลุ่มโนราห์ จึงทำให้บรรจุอยู่ในแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันออก นโยบายการพัฒนาของจังหวัดพัทลุงและยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุงให้เกิดการอนุรักษ์สืบสานฟื้นฟูวัฒนธรรมโนราห์นี้ขึ้น โดยคนในพื้นที่เป็นคนจัดการดูแลสั่งสอนภูมิปัญญาการเล่นโนราห์ให้แก่เด็กและเยาวชนรวมทั้งหารายได้ ด้วยการเล่นโนราห์ให้นักท่องเที่ยวชมเพื่อเศรษฐกิจที่ดีจังหวัดพัทลุงต่อไป

8. ข้อเสนอแนะการวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 สามารถนำไปเป็นข้อมูลในเชิงวิชาการและประชาสัมพันธ์สำหรับหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นการเผยแพร่ความเชื่อและพิธีกรรมการรำแทงเข้ากับผู้ที่ให้ความสนใจทั่วไปได้รู้จัก เล็งเห็นความสำคัญของพิธีกรรมการรำแทงเข้ามาขึ้น

8.1.2 ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรใช้ประโยชน์จากแนวทางการอนุรักษ์พิธีกรรมโนราห์โรงครู เพื่อสร้างแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นแบบอย่างทางการศึกษาในอนาคตต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมโนราห์โรงครูในจังหวัดตรังและจังหวัดอื่นๆ ที่มีความเชื่อในพิธีกรรมโนราห์โรงครูถึงความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไรอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมต่อไป

8.2.2 ควรมีการศึกษาผลกระทบของพิธีกรรมการรำแทงเข้า ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม

8.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยในการเปลี่ยนแปลงของการแสดงโนราห์ตั้งแต่สมัยอดีต จนถึงสมัยปัจจุบัน

9. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “รำแทงเข้า: ความเชื่อและพิธีกรรมของโนราห์ กรณีศึกษา: โนราพัน ศ.เรณูศิลป์ บ้านเกาะหยี หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสะบ้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ความเชื่อและพิธีกรรม” สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ความกรุณา และอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา มุทะมัด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา ชัยรักษา เงินถาวร และอาจารย์เมธิรา ไกรนที ที่ให้ความกรุณารับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิด และให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลถ่ายทอดวิชาความรู้ประสบการณ์ ตลอดจนแนวทางการทำวิจัยที่ถูกต้องตามระเบียบวิธี จึงทำให้งานวิจัยชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2563). โนราห์: ศิลปะการร้อง รำ ที่ผูกพันกับชีวิต. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2568, จาก <https://qrcode.culture.go.th/pdfbook/Nora%20a%20Living%20Dance%20Tradition%20of%20Southern%20Thailand.pdf>
- ธวัช ปุณโณทก. (2538). วัฒนธรรมพื้นบ้าน: คติความเชื่อ ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถี. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประโรม กุ่ยสาคร. (2547). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การคูณการหารโดยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายฝน ไผ่แสง. (2557). การใช้อาวุธในการรำโนราห์ประกอบพิธีกรรม. **วารสารศิลปะและวัฒนธรรมแห่งเอเชีย**, 14(1), 99-110.
- สุนันทา แชมเพชร. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพสำหรับครูประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2548). **วัฒนธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศนัย เล่งอี้. (2556). ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมโนราห์. **วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 4(2), 1-15.